

Okuma Gruplarında Yer Alan Arkadaşlarımızın Yorum ve Değerlendirmeleri

Gümüşlük Grubu:

Yasemin Ceylan:

İtalyan kızı "aile insanın zehridir" anafikriyle başlatıp devamında trajik bir hikaye ile kimsenin kimseyi iyi edemediği çarpık ilişkiler yumağında çözümleme sunan bir roman

Bir ara "yok artık" dedirten olay örgüleri o kadar can sıkıyor ki gündüz realite şovlarını aratmayacak bir kurgu çıkıyor karşımıza bu sebepten ne kitap hakkında ne de yazar hakkında araştırma yapmak gelmedi içimden. Kadına şiddet, erkeğin sürekli dürtülerinin esiri olması (sanki beyni yokmuş gibi) gözümüze sokulmuş sürekli.

Kadın karakterlerden bahsedebiliriz biraz Flora İsabel Magie ve Lydia. Lydia hanım ağa gibi yaşadığı tüm kötülükleri içindeki tüm zehiri kocasından kurtulunca ailesine akıtmış bazısının üstünde hüküm sürmüş bazısını ötekileştirmiş bazısını da kaçırmış elinden. gücünü kötüyeye kullanmaya hiç çekinmemiş. isabel ise acı çekmekten hoşlanan kurbanı oynamış ta ki lydia ölene kadar dirilişinde bence david'in payı yok lydia'nın ölmesinin etkisi çok büyük. flora hastalıklı bir ailede büyüyen gencecik kayıp bir kız sanki, güzel olması suçmuş gibi kadına bakışı çok güzel özetlememiş daha 17 yaşında nefret kin ile bezenmiş, magie aileye dışarıdan bakan güya aşık orta yaşlı bir kadın başka bir ülke de yalnız bir başına hep ülkesine gitme hayali kuran "bir piyango çıksa da kurtulsam" basmakalıp düşüncesine yakalanmış bir kadın. kısaca ezilen, ötekileştirilen, sağaltılan kadınlar üzerinden yazılan (olageldiği gibi) malzemesi bol bir roman. daha önce okuduğumuz kadınlar ülkesinde olduğu gibi edmond otto ve david'in alınına işaret koyalım ve artık kadın sorunlarını bu kadar konuşmayalım yazmayalım yahu dedirten romandır.

Serap Kotevoğlu:

İtalyan Kızı benim ilk okuduğum Iris Murdoch kitabıydı. Kitap her ne kadar yazım dili olarak akıcı olsa da beni pek içine alamadı. Karakterler ile bir bağlantı kuramadım. Kitap ahlak ile ilgili bir ironi yazılımı olsa da ben de uyandıran duygu bir bazı şeylerin havada asılı kalması oldu. Edmond'un yalnızlığın verdiği aşırı bencillikle her şeyi yargılayan bakışı ve olaylara empati kurmadan kendi bakış açısıyla dayatıcı davranışlarda bulunması güzel aktarılmıştı. Yine de kitap da Elsa'nın neden öldüğünü ve Edmondun David e gitmemesi için neden bu kadar baskı yaptığını anlayamadım. Kitapta ,bebeğini aldıracağı için bencil olduğunu düşündüğümüz Flora nın Otto ya bakmak için onunla kalması tek bencilce olmayan davranıştı.

Sema Alparlan Yüksel:

Karmaşık ilişkiler yumağı. Her yerde cinsellik olsa da yalnızlık ve mutsuzluk tam ortada. İsabel kendini küçücük odasına hapsetmesi, Otto'nun alkol ve cinsellik düşkünlüğü, Edmund'un bencilliği, Flora'nın yalnızlığı, bütün bunların farkında olan İtalyan kızı. Herkes kendi hayatını yaşarken Elsa'nın ölümüyle değişen hayatlar. "Elsa'nın ölümü belki de bizi yeniden kendimiz yaptı. Bir an için öldük, sonra olanca varlığımızla çıkıverdi ortaya" S. 171.

Şebnem Birkan:

Yetişkin olup evden ayrılan ve daha sonra anne veya baba ölümü üzerine cenazeye katılmak için geri dönme konusu edebiyatta bilindik bir konudur. Cenaze ve taziye sırasında aile geçmişi ve

sırlarıyla yüzleşmek bir çok romanda işlenmiştir. Ancak yazarımız bu klişeden çıkarak temayı, karakterler arasındaki ilişkilere taşıyarak onların geçmiş yaralarını ve psikolojik durumlarını okura da hissettirmeyi başarmış. Adeta bir kara mizah. Edmund annesinin baskısından kaçmış ve cenaze tekrar çocukluk evine döndüğünde ondan yardım etmesi ve problemleri çözmesi isteniyor. Oysa Edmund zayıf bir karakter, kendini bile idare edip mutlu edemeyen, güçsüz, neredeyse cinsiyetsiz, cinselliğini yaşamaya cesareti olmayan, yaşam karşısında ezik birisinden büyük bir beklentiye tank oluyoruz.

Acınacak halde dağınık bir aile. Yazarın aileleri irdeleyişi ilginç. İtalyan kızın evde olması anneye yardım etmesi çocukları yetiştirmesi ve hizmetli olarak kalması ama romanın sonunda ise annenin lezbiyen eğilimleri ve yalnızlığına çare olarak bu yardımcıları tutması da ilginç bir durum olduğunun göstergesi. Romanda çok fazla görsel imge var, mekan duygusunu çok güzel veriyor, yalnızlık, her şeyden ayrı kalmışlık ve kaderi değiştirememeye duygusu hakim. Roman boyunca sürekli değişen güç noktaları ve sürekli kontrolün bir kişiden diğerine geçmesini görüyoruz. Iris M müthiş bir kurgu ve planlama ustası, karakterlerini sanki 'kafasında kırk tilki kırkının da kuyrukları birbirine değmeden hareket ediyor' misali hareket ediyorlar ama türü kurnazlıklar içinde olduğunu zanneden karakterleri Iris Murdoch sonunda trajik bir şekilde yüzleştiriyor.

Anne Lydia manipülatif, korumacılık ve yöneticilik taslayarak evlatları üzerinde sürekli bir güç uyguluyor. Erkek kardeş Otto, alkolik ve karısı Isabel çaresiz, kızları Flora ne yapacağını bilmez halde, hepsi mutluluğu kaçırmış, hayatı ıskalamış, kendilerini sabote eden, çaresiz insanlar. Otto-Elsa, Edmund-Flora yakınlaşması, David-Isabel ve David-Flora, anne Lydia-Maggi lezbiyen ilişkisi ve mirasını İtalyan Kızı Maria- Maggie'ye bırakılması romanın beklenmeyen düğümü.

Aile ilişkilerinde beklenenin çok ötesinde, öngörülemeyen şeylerin olduğu, hoş karşılanmayacak çarpık ilişkilerin tümünün bir arada bulunduğu, ailenin kurtarıcı bağları, sadakat, ahlak, etik, toplum düzenine uygun davranışlar hepsini yerle bir ediyor, rasyonel kişisel çıkar çatışmaları ustaca kurgulanmış, çok farklı ve değişik bir işleniş biçimi bu konu için. Yazar çok keskin olaylarla bizi karşılaştırıyor, hiç beklemediğimiz ve alışık olmadığımız ilişkiler içinde şaşırtarak hayatı, ahlak değerlerini, mecburiyetleri, aile bağlarını, sorumlulukları, dini inançları sorguluyoruz.

Okurda tuhaf bir his bırakıyor, olaylar şaşırtıcı. Romanda çok fazla cinsellik olmasına rağmen yaşanan cinsellik hiçbir şekilde erotik değil. Okurken insanda sorgulama ve ne olduğunu anlama isteği uyandırıyor. Hoş bir kasabada, güzel bir yerde, ailesiyle taş ustası bir adam karısı, kızı ve yanlarında çalışan hizmetlileriyle sıradan bir hayat yaşıyor gibi görünseler de perde arkasının bambaşka olduğu roman ilerledikçe ortaya çıkıyor.

Kısa kısa bölümlerden oluşması ve her bölümde yeni bir olay ve yeni bir sır ortaya çıkması nedeniyle çok sürükleyici, heyecan uyandıran, şaşırtan ve elinden bırakmadan bir nefeste okunan kısa bir roman. Romanı çok beğendim ve sürükleyici bir buldum. Ahlak kurallarını, neyin doğru neyin yanlış olduğunu, yaşamı baştan sona gözden geçirmek gerektiğini gördüm. Bende bir tatsızlık, bir sevimsizlik, itici, hoş olmayan, hiç cana yakın gelmeyen, nahoş bir duygu bıraktı. Basit ve sıradan gözükse de arkasında çok önemli yaşamla ilgili cinsellik ve aile bağlarını irdeleyen bir konu var.

Lamia Karamil:

İtalyan kızı benim için kolay okunan bir roman oldu. Iris Murdoch'tan ilk okuduğum romandı ama beklentim daha yüksekti.

Annenin ölüm nedeniyle bir araya gelen iki kardeşin geçmişi, şu andaki durumlarını sorgulamaları ve ilişkilerini düzeltme çabaları ile süregelen olaylar ve ortaya çıkan gerçekler...Babanın özgür ruhlu, sanatçı ama pısrık kişiliği, annenin baskın karakteri ve kendisinin de oğullarının sevgisine

tutunma ihtiyacı...Son zamanlarda tüm sevgisini Otto'ya verdiği için mi Edmund evi terketmişti? Düzgün, tatmin edici bir yaşam ve ilişkiler kuramayan Edmund... Annenin Isabelle'e tavrı ve Otto'nun evliliğini etkilemesi nedeniyle eşlerin yaşadıkları yasak ilişkiler ve onlara sınımsız tutunmaları ... Otto'nun sık sık değişen hep genç çırakları... Anne Lydia'nın hep genç İtalyan dadılar tutması ... Flora'nın daha çok Lydia tarafından büyütülmesi, anne -baba ilgisizliği, annesinin sevgilisinden hamile kalması, David'in hem anne, hem kızıyla ilişki kurması ... yangın ve ölüm... Edmund'ın evdeki kadınlara (Isabelle, Flora, Maggie) cinsel çekim duyması ve sonunda Maggie ile yola çıkışı...

Karmaşık ilişkiler yumağında aile fertlerinin birbirlerinden beklentileri ve sığınma ihtiyacı güzel vurgulanmış. Duygular ve düşünceler daha ayrıntılı ifade edilebilirdi diye düşünüyorum.

Aynur Kınay:

İtalyan Kızı, okuması kolay bir roman, akıcı, iyi bir çeviri. Yazar bu kitapta özgürlüğü, travmayı ve iyileşmeyi aile üzerinden sorguluyor. Bana göre bütün karakterler itici. Okurken çok hoşlandığımı söyleyemem. İnsanın düşünebileceği en uc noktalara değinerek anlatmaya çalışmış, psikolojik etki yaratmak için aşırıya kaçmış. Mutsuz bir ailenin iyileşme çabasını anlatıyor. Ana karakter Edmund annesinin cenaze işlerini halleder etmez dönmek düşüncesindeyken bir de bakar ki yalnız annesini değil temiz sandığı geçmişindeki saflığı da kaybetmiş. Yazar karakterleri, konuyu ele alış şekline uygun bir hale getirmiş ve tabii ki ben hoşlanmasam da gayet başarılı bir roman çıkarmış.

Doyumsuz insanların neler yapabileceğini, hayal kırıklıklarını nasıl tatmin edebileceklerini ustaca kurgulayarak anlatmış. Okurken olaylar nereye varacak diye okuru merak için de bırakabiliyor.

Leyla Hacısmanoğlu:

Daha önce okuyup okumadığımı anımsamıyorum Iris Murdoch'un kitaplarını. İlk tanışmam diyelim o zaman. Daha ilk üç cümlesi ile akıcı bir roman olabileceği ipuçlarını veriyordu. Gece, uzun zamandır gidilmeyen ev, usulca itilen kapı. Ben anlatıcı roman kahramanı kulağıma gelen kadın sesi. Naif anlatımıyla...Ta ki birinci Otto'nun kahkasına kadar. Ölmüş annesinin karşısında geçirdiği duyguları, Flora'yı yatağında uyuyor, bulması buna içerenmesi bir hala yeğen ilişkisini andırıyordu.

Güzel kurgu, akıcı dil, kronolojik,güzel betimlemeler, Otto karakteri ile eğlenceye dönüşen, yaşayan karakterler, mekanlar canlı,renkli. Felsefik. Film izler duygusu ile, bir soluk da bitirilen İtalyan Kızı. Cinselliği, ahlaki açıdan sorguladığımı görüyoruz. Bunu sorgularken cinselliği ne kadar sıradanlaştırdığını. Aynı zamanda yabancılaşmayı da beraberinde işler. İki karakterin Yahudi seçilmesi, birini öldürüp diğerini ne olacağına yönelik kesin ipucu vermemesi bir parça yazarın benimsemediği yönünde düşündürür.

İris Murdoch Aşkın ve cinselliğin insanı kendi duygusu içinde köleleştireceğinden söz ederken sevme süreci kişiyi özgürleştireceğinden bahseder. Kendi yaşamında da evlilik dışı ilişkilerinin olduğunu biliyoruz. Bu romanla okura yabancılaşma, cinselliği ahlaki açıdan tekrar tekrar tartışmaya açar.

Deniz Gürel:

İlk dikkatimi çeken kadın yazarın kaleminden, bir erkek kahramanın dertleri oldu. Hikaye kolay okunur ve karakterler sıradan. Aile fertleri arasında "kimin elinin kimin cebinde olduğu belirsiz" ilişkiler. Mutlu sonla bütünleşmiş, hiç sorunsuz gibi gözüküyor. Bu kadar basit olmamalı diye düşündüm. Erkek çocuk anne etkileşimi, Annenin baskın karakteri, babanın silikliği, gelin-

kayınvalide ilişki ve çelişkisi, evdeki ergene amca/kahraman tarafından duyulan cinsel yakınlık, Ağabey karakterinin” yasak” aşkı, Gelinin, kocasının aşk yaşadığı genç kızın ağabeyi ile olan aşkı ve kızını gözden çıkarması, Ergenin annesinin aşığına olan aşkı, Genç ağabey -kız kardeş ilişkisi, Kahramanın ağabeyinin çıraklarına olan ilgisi, Kahramanın son anda genç erkeği “güzel” bulması...

Bunların arasında olan biten olayları yukarıdan ve bütünsel görebildiğini var saydığım, seyirci ve tarafsız İtalyan Kızı, İtalyan Kızı'nın da anne ile bir ilişkisine dokundurma var. (Anlaşılan annenin de genç İtalyan kız saplantısı var.)

Yazar kendini buraya yerleştirmek isteseydi İtalyan Kızı olurdu kanımca. (Buradan yola çıkarak yazar acaba Kahramanın kişiliğinde ideal bir erkek tiplemesi denemesi -yani kötünün iyisi- yapmış olabilir mi? Diye düşündürdü beni. “Romantik Son!” nedeniyle.)

Bu kadar kaosu ufacık bir kitapta bu denli özünden anlatan pek fazla yazar olmayabilir.

Bu durumda Gerçek aşk kimde? Kaldı :)) Bana kalırsa kendini yakıp, ölüp giden genç kız da derdim. Kitabın sonunda Kahramanımızın İtalyan Kızı'na kalması tartışılabilir. Yine annesinden bir parça ile buluşma belki... Yani nereye gidersek gidelim ebeveynlerimizin bize kattığı harçtan kurtuluş yok gibi. Eminim yazar, o muhteşem birikimi ile başka şeyler de söylemek istiyor.

Dilek Kutzli:

Basit bir dili var, okunması kolay, kodları çok açık, yeni bir şey söylemiyor aslında. Kitabın başı neredeyse fantastik bir öykü gibi, karanlık gölgeli yollar, pis bakımsız bir ev, belirsizlik, kovalamacalar ve rüyalar var, bunlarda fantasma duygusunu pekiştiriyor. Kişilerin mutsuzluğu ve kaybolmuşluğu bu ortamla uyuşuşa da. kitabın başıyla sonrası sanki iki farklı elden çıkmış duygusu verdi bana.

Bahçede yaratılan imgeler psikolojik göndermelerle dolu. Ortam anal bir iç güdünün dışa vurumu sanki, evi bir beden gibi düşünürsek. Örneğin Otto kıvrım kıvrım solucanlarla oynarken müthiş haz duyuyor. Fallik bir imge yaratılmış. Ve Ateş çok önemli bu da psikolojik bir imge. Tesadüfen ateşin psikoanalizi diye bir kitap okuyordum, onunla çok örtüştü. Ateş iki odunun birbirine sürtünmesi ile ortaya çıkıyor ve bu sürtünme sonucunda ateş ortaya çıkıyor. Her türlü sürtünme edimi cinsel bir imgeyi çağrıştırıyor. Bunu Thomas'a anlattığımda Fuck sözcüğünün Almancasının Ficken=sürtünme demek olduğunu söyledi. Lydia da ateşe takıntılı görünüyor ve Isabel'in de şöminesi var ve bu şömine önünde Edmund'la Isabel ellerine odun alıp şömine de yakıyorlar, ikisinin de ısıdan pırıl pırıl parlayan cildi, tarif edilmiş, son derece cinsel içerikli imgeler bunlar.

BABANIN TARIFI: Babanın mesleği, oymacılık, el sanatları. El sanatları derken; el açıkça okşamaların ve yaratmanın organı. Bıçak ve tahta arasındaki sürtünme ve ritim yani; bir dinginlik, yatışma, cinsel çağrışımı olan yatıştırıcı bir edim, anneye karşı çıkamayan bir adamken, hayatındaki kızgınlığı ve mutsuzluğunu dönüştürülmesini ifade ediyor. Bir duygu gücünün gösterimi. Bu dönüştürme akıllı ve incelikli göründü bana. Kendimizi, bize öğretilen her şeyden soyutlayıp yaşamımızı yeniden şekillendirebiliriz diyor. Tam varoluşçu bir görüş izleği.

İTALYAN KIZI: İtalyan kızlarının adı yok. “İtalyan kızları dizisi” diye ifade etmiş. “İtalyan kızı”, çocuklar tarafından tek bir kız varmış gibi algılanıyor. Adeta mekanik ritim kazanmış bir tekrar, hiçbirinin adı yok, kimliksizleştirilmiş, değersizleştirilmiş. Annenin, sevgiden uzak soğuk duygu durumunu, tatminsizliğini ve sado mazoşist eğilimini ifade ediyor ve bu duygu durumunu çocuklarına geçiren bir anne. Sadece son İtalyan kızının adı var. Ama kimse gerçek adıyla hitap etmiyor ona. Adı kısaltma ile geçiriliyor.

EDMUND'UN ANNE TARİFİ: “Annemde sanatçılıktan iz yoktu” diyor. Yani Anne "iyi"den -ahlâki, iyiden uzak bir kadın. Oysa Annenin adı “Lydia” Bu ad da tesadüfi değil, Yunanlılarda yumuşak ve sinirleri gevşetici anlamı var, anne kendi adını seviyor, kendisini adıyla çağırırlar

istiyor, kendi hakkında bir yanılması bu, ego ile ego ideali arasındaki yanılma. Oysa baba bu isimden nefret ediyor, ironik geldi bana. Adam uyuşmazlığın farkında, çünkü anne zorba, buyurgan. Çocuklarını bunaltmış... Anselmus ve İncilden alıntıladığı latince sözlerle de, bunu vurguluyor.

SAÇ KESME: Diğer etkileyici bir sahne. Saç kadın temsilinin simgesi. Kadın bakandan daha çok bakılan. Çünkü bakmak aynı zamanda, düşünmek ele geçirmek, kavramak, tasarlamak gibi bir dizi eylemi içeriyor. Maggie domestik faaliyetlerle örüntülü bir dünyanın içinde sıkışmış bir kadın, tam da bir çıkış noktası bulacağı anda Flora'nın Maggie'nin saçını kesmesi, Eril hakimiyet arzusu, onu denetimi altında tutma arzusu. Burada bir iktidar ilişkisi ortaya koyuyor. Onun gücünü simgesel olarak kontrol altına alıyor. Saçı ele geçirmek gücü kuvveti de ele geçirmekle eş "Sen benim hizmetkarımsın." "Maggi'nin tepkisi de ilginç, bağırp çağırıyor, ötekine saldırmıyor. "Maggie usulca ensesini yokladı, sonra ansızın çırpıplak kalmışcasına ellerini yüzüne ve göğsüne götürdü".

YAZAR kitapta akılcı bir dönüşüm gerçekleştirmiş. Anselmus'un sözlerini, "günahın ağırlığının ne kadar büyük olduğunu henüz düşünmediniz" sözünü romanın karakterlerinde kişileştirmiş: Günahın ağırlığı, yani bastırılmış, doyurulmamış dürtüler, kendi olamamanın acıları... Kitabın ip ucu bu. Bir dönüşüm öyküsü. Sonunda karakterlerin kendileri olmaya doğru atılan adım. Bu öyle ağır bir günahdır ki, yaşamın her alanında, bir gün yüzeye çıkar acı çekmenize yol açar. Bununla bir türlü baş edemezsiniz, alınganlık, öfke ve kin olarak, sadizm olarak, size nefes aldırılmaz. Oysa dinlerin bize söylediğini; Tanrıdan daha yetkin bir varlık olamayacağı, insanın hatalarla dolu bir varlık olduğu düşüncesini Murdoch gayet akılcı bir şekilde her bireyin kendini yetkin kılabileceğini söyleyerek, tam varoluşçu bir düşünce örneği vermiş. Yani kendinizi var edebilir, özgür kılabilir kendinizi bir sanatçı gibi yeniden oluşturabilirsiniz.

«Şu kediyi görüyorsun, değil mi?»

«Evet, görüyorum.»

«Eskiden olsa ben göremezdim. Oysa şimdi görüyorum, orada işte, orada; ama ben buradayım, görüyorum»

Edmund'da kitabın sonunda son İtalyan kızına "Maria" diye hitap ederek onu var ediyor. Maria incilden Meryem, Magistre; öğretmen Hatip - vaiz. Ama aslında o "Maria"dır.

Bu roman bir dönüşüm öyküsü, sonunda karakterlerin gözleri açılıyor ve kendileri olmaya doğru adım atıyorlar. Anlatım biraz basit de olsa, mesajı veriyor. Daha iyi yazıla bilir miydi, bence evet; kodlar bu kadar açık olmayabilirdi.

İstanbul Grubu:

Fatoş Öcal:

Erken, erken İtalyan Kızıy' la ilgili düşüncemi kısa yazayım istedim. Kitabın çok akıcı bir kurgusu, dili olduğunu düşünüyorum. Zaten 1.tekil şahısa anlatırıyor Murdoch olay örgüsünü. Fakat bende, yer yer gereksiz uzatıldığı duygusu yarattı metin, sıkıldım kimi zaman. Gotik ve tekensiz bir aile ilişkisini cinsellik üzerinden aktarması, modern toplumun iletişimsizliğinin yarattığı yabancılaşma hali çekirdek aile üzerinden iyi kotarılmış. Metnin bir diğer katmanı ise cinsellik ve cinsel ilişki. Karakterlerin hemen hepsi, kurdukları cinsel ilişki içinde birer yıkıntı haline dönüşüyor, hazdan eser yok. Sevgiyi ise o koyu karanlıktan bulup çıkardığında kül rengine dönüşüyor. İlginç...

Biri değerinin bir adım önünde diyeceğimiz bir karakter yok. Bu Ed gibi görünse de, onun da olmadığını düşünüyorum. Zira kimse onu sallamıyor. Ama diğerlerinden farklı bir karakter Ed. Dikkatimi çekti yine, "İnsan Harabesi" olan bu karakterlerin "özne özne" ilişkisi içinde. Hepsi de metindeki solucan metaforundaki gibi " düşsel bir kıvıltı" halindeler. Solucanlar gibi deliklerine

çekilmeyi hiç düşünmüyorlar. Kaldıkları yerden o dansı görmek- farketmet- izlemek istiyorlar. (İsabel'in pencereden baktığında kediye ilk fark edişi)

Murdoch, Tanrının olmadığını düşündüğü bir dünyada ahlaki değerleri hakim kılmanın ne kadar güç olduğunu Ed aracılığıyla okura ulaştırmaya çalışıyor diye düşünüyorum. Ed karakterinin farkı da bu olsa gerek. Ayrıca özne özne ilişkisi içinde kadın karakterleriyle de Murdoch, kadını özellikle cinsel ilişki içinde nesneleştirmemesiyle de önemli diye düşünüyorum.

Şule Dandik:

Okuması gayet Rahat ve keyifli bir kitaptı. Yazarımız 1919-1999 yıllarında yaşamış İrlanda doğumlu bir yazar ve bir filozof. Romanlarının yanı sıra oyun, felsefe ve şiir kitapları da vardır. Bir söyleşisinde " gerçek hayatta fantastik olan ile sıradan olan, sade olan ile simgesel olan genellikle çözülmez biçimde iç içe geçmiştir. Bence en iyi romanlar da hayatı, bunları birbirinden koparmaksızın araştırıp gözler önüne serenlerdir" demiştir

Tüm dünyanın 21. yüzyılın en önemli en zeki yazarları arasında saydığı İngiliz yazar, polisiye roman tadında yazdığı eserlerinde insanların evliliğe, sevgiye, aşka, ahlaka yaklaşımlarını mizah duygusu ile birlikte ele alması ile tanınıyor.

Onun bütün yazarlık etkinliği çağımızda eksikliğini duyduğu ahlak felsefesine bir katkıda bulunma amacına yöneliktir, Murdoch'un 1964 tarihli romanı İtalyan kızı, Romanın neredeyse tamamı aynı aile evinde, Evin bahçesinde ve yahudi kardeşlerin yaşadığı yerde geçiyor 1. Tekil şahıs ağzından yazılıyor annesinin İtalyan Dadı düşkünlüğü nedeni ile çocukluklarından itibaren devamlı İtalyan dadılar Gelip gitmiş

Roman Edmund Nerraway 'in annesi Lydia'nın cenazesine katılmak için Yıllar Sonra evine dönmesi ile başlıyor. tutkular ilişkiler ve arzular birbirine karışıyor ve Edmund' un yıllar önce evi terk etmesine neden olan gerginlikler de yeniden hatırlanıyor, burada travma ve sorumluluklar Aile kavramı üzerinden sorgulanıyor

Evi terk etme sebebi nedir?

Annenin aşırı diktatör ve baskıcı oluşu mu?

Yoksa. OİDİPUS Kompleksi mi?

Edmund un kendi içinde hayatını kapalı yaşamasının sebebi annesi midir? Çünkü sürekli olarak geçmişte yaşadığı bir sürü sıkıntıdan ve Annesinden dolayı tüm hayatını değiştirmesinden bahsediyor.

21 bölümlük kitapta her bölümde ayrı bir aile Sırrı ortaya çıkıyor

Tüm karakterler problemlili, çarpık ilişkilerle dolu bir yaşam, insanı rahatsız edecek boyutta yasak aşk ilişkileri. Akrabalık ilişkileri o kadar zayıf ki herkesin birbirine farklı bir gözle bakabilmesi muhtemel görünüyor. Kitapta Ölen anne karakterinin anlatımını zayıf buldum biraz daha konu edilebilirdi

Ayşen Mert:

İtalyan Kızı / Iris Murdoch son zamanlarda okuduğum en ince, en akıcı kitaplardan biri idi. Modern toplumun gerçekleri hem de saklı gerçekleri, insani ve ahlaki değerler, yalnızlık, sevgisizlik, yabancılaşma, iletişim kopukluğu... aile yapısı altında bir yüzleşme ve düğümlerin çözülmesi olarak anlatılıyor, bir ölüm bin tane sebebe ışık tutarken kitabın da adı olan İtalyan Kızı çözümün baş kahramanı olmasına rağmen kitap içindeki yeri beni şaşırttı, sayfalarca bahsedilmesini beklerdim. Neyse ki ikinci bir anne olduğunu öğrenince biraz teselli buldum. Konu beni şaşırtmadı, Müge Anlı programlarında bunların katmerlisi var, ben de Twitter dan izliyorum, yazar ile ilgili yazılar

okuduğumda çok zekice ve çarpıcı yazdığı bilgisine ulaştım, tek kitapla bunu anladığımı söyleyemem, sevginin, hatta çok sevmenin iyileştirici bir yanı olduğunu düşünmüyorum, çünkü nasıl sevdiğiniz önemli, severken köleleştirmek de travma sebebi, yabancılaşma iletişim kopukluğunu beraberinde getiriyor, iletişim olmayınca araya paranoyalar giriyor, kısır döngüler besleniyor. Kitap insanın bir bile değil bir çok bakışta da anlaşılmasının mümkün olmadığını, kendini ifade ederken sözleri dürüst olsa bile eksik olduğunu, insanın insanı izlerken tanıdığını güzel anlatıyor, olay kurgusu, karakterler hoşuma gitti, düğümün çözülmesini daha çarpıcı beklerdim. Basitçe bunları hissettirdi kitap, filmi de yetiştirmeye çalışacağım, neden İtalyan da bir tartışma konusu olabilir.

Havana Öngeöglü:

The Italian Girl (1964), İtalyan Kızı, Celal Üster İlk basımı 1964'te yapılan roman, ülkemizde Celal Üster'in başarılı çevirisıyla, 2019 yılında, Can Yayınları tarafından yayımlandı. Iris Murdoch'un okuduğum ilk eseri. Akıcı, okuyucuyu içine çeken, absürtlükleri olan bir roman. Üç bölüm ve 21 başlık altında toplanan romanın baş kahramanı oymacı Edmund Narraway, diğer kahramanları anne Lydia, dadı İtalyan kızı Maria Magistretti, ağabeyi taş ustası saf Otto, yengesi Isabel ve kızları Flora, evin çırakları Rus David Levkin ve kızkardeşi Elsa. Baş kahraman Edmund Narraway anlatıcı. İlk bölüm dokuz başlık altında sahneye dair bilgi verir gibi. Ağabeyi Otto'nun eşi Isabel'in araması sonucu annesi Lydia'nın öldüğünü öğrenen yıllar önce üzüntü ve gerginlikler yaşadığı çocukluğunun geçtiği eve döner. Annesinin cenaze işleri tamamladıktan sonra aynı gün geri dönmeyi planlamaktadır. Eve girdiği anda anılar birbir gözünde canlanır, yabancılık hissedir. Ağabeyinin evde bulunmamasını yadırgar. İlk gördüğü yarı çıplak, uyuyan genç bir kız. Kızın görüntüsünden etkilenir. Tam bir izleyici olarak mekana ve kıza dair duygularını aktarır. Bu kız yeğeni Flora'dır. Yengesi Isabel bir süre orada kalıp işleri yoluna koymasını ister ama Edmund dönmekte kararlıdır. Flora amcasıyla yaptığı özel sohbette hamile olduğunu ve bebekten kurtulması gerektiğini, bunun içinde paraya ve yanında bulunacak birisine ihtiyacı olduğunu anlatır. Saf, samimi, çekincesiz bir istek. Amca söz verir sabah için sözleştikleri saatte Floranın yanına gelemez. Çünkü daha gizemli olaylarla karşılaşır. Bahçede ağlayarak gezen Elsa'nın hayalinin peşine düşer. Elsa hikayesini anlatır sonrada ağabeyi Otto'nun kucağında kıvrılıp uyur. Onları izlerken Elsa'nın kardeşi Levkin'e yakalanır. Levkin Otto ile Elsa'nın birlikteliğini anlatır. Levkin hikayesini anlatırken "7 İki Çeşit Yahudi" başlığı altında acı çeken, başarıya ulaşan, karanlık ve aydınlık Yahudilere gönderme yapar. Öğrendiklerinden sarsılan ve içselleştirmeye çalışan Edmund en son Isabel'in yanında soluğunu alır. Koyu sohbet yatakta biter. İkinci bölüm sekiz başlık altında anlatılır. "11 Modern Bir Bale" alt başlığında Levkin'in Flora ile ilişkisini öğrenen Edmund çok sinirlenir. Cinsellik, kıskançlık, güvesizlik, küstahlık duygularıyla tartışan iki erkeğin sohbetleri arasında Kutsal Kitap'tan alıntılar var. "Bu küçüklere kim saldırırsa, boynuna bir değirmen taşı bağlansın ve denizin derinliklerinde boğulsun." "Aranızda ilk taşı hiç günahı olmayanınız atsin." Ağabeyi Otto'nun Elsa'yla, Levkin'in hem Isabel hem Flora'yla ilişkilerini öğrendi ve sindirmesi epey zor oldu. Kendisi de Isabel'le birlikte oldu. Cinsellik öğlesine yaşanan sıradan bir olay gibi gösterilse de esasında saf, insani, kalbe dokunan duyguların insan yaşamında ne kadar önemli olduğunu göstermekte yazar. Herkes herşeyi öğrenir. Kıskançlıklar ve Otto'nun öğrendiklerini sindirememesi üzerine Edmund'unda ısrarıyla Levkin ve Elsa kovulur. Bu arada hala bulunamayan vasiyet ortaya çıkar. Lydia öldüğü zaman her şeyini sevgili ve sadık dostu İtalyan kızı Maria Magistretti'ye bırakır. İki kardeş buna inanamazlar. Bütün aile Isabel'in odasında toplanır. "16 Elsa'nın Ateş Dansı" alt başlığında ateşe dair betimleme olacakların habercisi gibidir. "Kendi kendine mırıldanan, coşan, sonra yeniden kabuğuna çekilen büyük ateşten dayanılmaz bir sıcaklık yayılıyor, parlak ve altın rengi bir ışık saçılıyordu." Tartışmalar büyür, kontrolsüz, çaresiz Elsa

yanan kütüğü kucaklayarak evin ortasına atar ve bu yangın kendi sonu olur. Elsa'nın oradan kovulmasıyla, çaresizliğiyle çektiği acının, yanarak ölen insanın çektiği acıyla eşdeğer olduğunu anlatırcasına yanarak ölür. Olayı kaldıramayan Levkin oradan kaçır. Üçüncü bölüm dört alt başlıkla verilir. Levkin'den hamile olan İskoçyalı Isabel babasının yanına, Levkin Amerika'ya ve Otto ile kızı Flora birlikte yaşamaya devam ederler. Edmund aile bireyleriyle vedalaşır evine gitmeyi tasarlar. En son evi ziyaret etmek ister ve Maggie ile karşılaşır. Maggie sahip olduklarını toparlayıp İtalya'ya gitmeye hazırdır. İlk defa süslenir ve Edmund tarafından farkedilmek ister. Roma'ya davet eder. Maggie'den hoşlanan, kadın olarak farkına varan Edmund "Seni arabamla götürebilir miyim?" teklifine olumlu yanıt alınca önüne açtığı haritadan yeni yol güzergahını belirler. Kitabı beğendim. Mistik dokunuşlar var. Anlatım akıcı ve anlaşılır. Cinsellik çok sapkın gibi görünse de rahatsız edici değil. Hem yaşamın en önemli ögesi hem sıradanmış gibi. Elsa'nın ölümü çok dramatik olsa da sonu güzel bağlanmış. Herkes mutlu. Iris filmi hakkında 2002'de ABD, İngiltere ortak yapımı olarak vizyona giren Richard Yre ve Charles Wood'un senaristliğini, Richard Eyre'nin yönetmenliğini yaptığı filmi izledim. Iris'in yaşlılığını oynayan Judi Dench, gençliğini oynayan Kate Winslet, eşi John Bailey'in yaşlılığını oynayan Jim Broadbent ve gençliğini oynayan Hugh Bonneville'i olağanüstü bir oyunculuk başarısı göstermişlerdir.

Yüzyılın ve modern İngiltere'nin en zeki kadını olarak kabul edilen yazar ve düşünür Iris Murdoch ile Oxford'da öğrencilik yıllarında tanıştığı eşi John Bayley'in hayatını konu alan film, yarım yüzyıla yakın yaşanan aşkı, dayanışma, sevgi, cinsellik, acı ve fedakarlığı gözler önüne sermiş. Son bölümlerini çok dramatik ve içe dokunur bulsam da nihayetinde insanlık böyle bir hastalıkla başatma sınavı vermekte. ırk yıl boyunca, yüzyılın en edebi aşkını yarattılar ve yaşadılar. Bu aşk kimi zaman fedakarlık kimi zaman da birbirine acı ve zahmet verme temellerine dayanıyordu. Oxford'daki öğrencilik yıllarında tanışan Iris ve John'ın aşkı 1999'lu yıllara kadar sürer. Hastalığının gerçeğiyle karşılaşan Iris "Karanlığa doğru yelken açmış gibi hissediyorum." derken ne kadar trajik durumda olduğunu dile getirir. Iris'in sessiz sedasız ölümü ruhumda büyük bir boşluk yarattı.

Cevat Onursal:

Kitabı okurken, "Acaba yaşasaydı anne Lydia bu ilişkiler yumağının neresinde olurdu?" Sorusu aklımın bir yanında hep durdu. David'in Isabel'le ,Otto'nun Elsa ile ilişkisini, Isabel'in Edmund'a olan duygularını,Isabel'le Flora'nın hesaplaşmalarını, "Eşcinsel mi?" sorusunu akla getirtilen Edmund'un kontrol altına almaya çalıştığı -ya da bastırdığı - Flora'ya yönelik duygularını,mesafeli ama içten kardeşlik ilişkilerini ,kürtaj konusunda olduğu gibi sorgulanan değer yargılarını yok saymadan ; Edmond'un söylediği , "Evimizde bir dadının bulunması artık bir gelenek haline gelmişti, hep iki annem olmuştu,biri öz annem,biri de İtalyan kızı" cümlesi ve romanın diğer kahramanlarında bıraktığı izler nedeniyle romanın baş kahramanının ,anne Lucia olduğunu düşündüm ve kitap boyunca , "Yaşasaydı anne Lydia bu ilişkiler yumağının neresinde olurdu?" Sorusu aklımın bir yanında hep durdu. Felsefeci olan yazarın , - akla aykırı gelmeyen-yazdıklarıyla bizi "Ahlâk " tartışmasına çektiğini ,Isabel'in " ...Lydia acılar içinde kıvrılırken biz kendi düşüncüklerimiz arasında kaybolmuşuk.Bir ÇÜRÜMÜŞLÜK vardı bunda...." cümlesinde görüyoruz. "Ahlâk" kavramının , "Efradını cami,ağyarını mani" olmayan bu kavramın , bundan böyle de hep tartışılacağını, insanlığın, "Ahlâkın ahlâksızlığı ile ahlâksızlığın ahlâkı " arasında gidip geleceğini keyifle okuduğum bu kitapla bir kez daha anladım.

Şükran Şenol:

Iris Murdoch 'un kitabını ilk defa okudum. Edmund adlı karakterin annesinin ölümü sebebiyle hiç düşünmediği halde çocukluğunun geçtiği eve dönmesi ile başlıyor. Otto ve Edmund iki kardeş. Biri

taş ustası, diğeri oymacı. Bu evde ağabeyi, ağabeyinin eşi ve kızı, eski İtalyan dadıları ile birlikte yaşamaktadır.

Edmund cenaze işlerini halledip derhal geri dönmeyi, hayatına kaldığı yerden devam etmeyi planlamaktadır. Ancak evde olup bitenler, ev halkı arasındaki yasak ve saçmasapan ilişkiler onu öyle etkiliyor ki eli kolu bağlanıp olduğu yerde kalıyor.

Evde yaşayanlar, Edmund'un gelişini kurtuluş umudu olarak görmektedir. Oysaki Edmund henüz kendisine dahi yardım edemeyen biridir. Edmund 'un kaybettiği sadece annesi değil. İnandığı, 'saflik' da çok eskilerde kalmıştır.

Ağabeyi Otto'nun sırlarına, Otto'nun eşi ve çocuğunun sırlarını öğrenir. Yıllardır evlerinde yaşayan İtalyan kızın aslında tanıdığı kişi olmadığını görür. Son olarak Edmund bir tren garında. Kuzey ya da Güney Seçmesi gerek. Nereye giderse gitsin o eski Edmund değil artık, kendisi de bunu biliyor.

Kitaptaki karakterlerin hepsi çok itici karakterlerin tamamını ve kitapta geçen olayları düşünmek ve sindirmekte zorlansak da maalesef yaşanan olayların benzerlerini veya daha yozlaşmış ve çarpık halini yaşadığımız toplumda da sık rastlıyoruz. Uzaktan bakıldığında oğlu,torunu,gelini ve bakıcı ve hizmetçileri ile sıcak bir aile ortamı izleni mi verse de ailenin içine girildiğinde mutsuzlukları, çarpık ilişkileri, sevgisizliği görüyoruz.

Kitap akıcı, hızlı bir şekilde bitiyor. Kolay okunan polisiye roman tadında bir kitap her bölümde bir sırrı öğreniyoruz. Karakterlerin iç dünyalarını çok gerçekçi ve doğal anlatıyor. Yazarın uslubundaki usta anlatımı da romana farklı renkler ve tadlar katıyor.

Edmund'un doğduğu evden ayrılışı ve bir daha annesinin ölümüne kadar hiç dönmeyişi ve annesinin kişiliği hakkında görüşebiliriz.

İpek Uğur Bilge:

Okunması kolay bir eser, dili sade ve akıcı, her bölüm gelecek bölümü okuma heyecanı uyandırıyor.Konu olarak ele alırsak, her ne kadar Murdoch karakterleri yaratırken kimseyi orneklemediğini söylese dahi ben Kendi yaşam tarzı olan sebest cinselliği eserinde kullandığını düşünüyorum. Sonuc olarak aşağıdaki sorular beni meşgul ediyor.

1- Serbest cinsellik aile hayatında etik midir? 2- Baskın bir anne modeli çocukların hayatını ileri yaşlarda da negatif etkiler mi, yoksa şahsiyet geliştikçe şahıs kendi gerçekliğini algılar ve yoluna kendi değer yargıları ile mi devam eder? 3- Normal bir aile birliğinde herkesin kendine özel ayrı bir hayatı ve sırları olabilir mi?

Yukarda belirttiğim konular dışında eserin sorgulanacak çok konuları var, bunları arkadaşların dile getireceğini biliyorum ve toplantıda tartışmak üzere şimdilik hoşça kalın.

Mehtap Uygun:

Ben de bu son derece sade ve akıcı bir dille yazılmış olan kitabı bir solukta okudum. Ve aklıma hemen yazarın hayatını özetleyen bir paylaşımda yazıldığı gibi, "dil oyunlarını gereksiz görmüş ve olabilecek en dolaysız şekilde anlatmış", " felsefeyi havaya asılıp unutulmuş bir kuramlar bütünü değil hayatın içindeki bilinmezlikleri ya da bilinip de görülmek istenmeyenleri bir dost gibi tanıtıyordu" ifadeleriyle nasıl örtüştüğünü farkettim. Çok benimsediğim bir analiz olan "Çocuk yaşadığını öğrenir" den de yola çıkarak, annelerinin çocuklarından kopuk olması ilgisiz ve sevgisizliği ve ayrıca İtalyan hizmetçilerle olan görüşmek istenmeyen ilişkisi çocukların kendilerine belki de aynı doğrultu da yön çizmelerine ve hatta içlerindeki öfke ile daha aşırı olmalarına neden oluşunu anlatıyor. Kitabın sonunda edmondun son italyan kızına tutunarak hayatta kalma çabası da, yarım bıraktığı aile yaşamını sürdürebilme isteğini gösterdiğini düşünüyorum.

Merih Sütlaş:

Kitabı okuduktan sonra yazdıklarım ile ek dökümanlarda okuduklarım arasında çelişkiye düştüm. Bu nedenle 26 eserden sadece birini okuyarak bir değerlendirme yapmanın haksızlık olduğunu düşünüyorum. Felsefeci olarak savunduklarının ipuçlarını ben roman içinde yakalayamadım, yine okuyucunun insiyatifine bırakılmış açık kapılar var. Bu buluşmada bunları aralarız artık.

Birbirleriyle olan bağları oldukça zayıflamış bir aileye dışardan giren iki karakter etrafında gelişen durumlar anlatılırken, aile bağları, ebeveynlik, ahlaki değerler, cinsellik meselelerini sorgulamaya açıyor. Kitabın arka kapak yazısında şöyle diyor; “Booker Ödüllü yazar Iris Murdoch, bu romanında sorumluluğu ve özgürlüğü, travmayı ve iyileşmeyi aile kavramı üzerinden ustalıkla sorguluyor. İtalyan Kızı, mutsuz bir ailenin karanlık sırlarıyla yüzleşme ve kördüğümünden kurtulma çabasını anlatan mizah dolu, sürükleyici bir roman”

Buradan yola çıkarak sırlar var mı gerçekten ve ne kadar karanlık? Gizem yaratılmak istendi ise bu duygu olarak da okuyucuya geçmiyor. Metnin sürükleyiciliği içindeki gizemden çok, kullanılan dilin acıcılığından kaynaklanıyor diye düşünüyorum.

Kitabın ana teması cinsellik olgusunu ancak yıkıcı ve olumsuz olarak verilmiş. Cinsel çekimden öte gitmeyen ilişkilerin hepsinde taraflar zarar görüyor, ancak “yüzleşme” değil ortalığa saçılmadan ibaret. Yüzleşenlerin duygu ve düşünceleri anlatılmadığı için okuyucunun hayal gücüne çok iş düşüyor.

Baş karakter Edmund’un annesinden dolayı tüm hayatını değiştirmesinden bahsedilmesine rağmen, neydi onu evden uzaklaştıran şey onu dahi bilmiyoruz. Lydia karakteri kitapta sadece adı olan kendi olmayan bir karakter. Yine kitaba adını vermiş İtalyan kızını hiç tanımıyoruz.

Kitabın birçok yerinde Edmund’un cinsel yönelimini ima eden satırlar var, örneğin David’in “... melek yüzlü süt beyaz oğlanlar daha çok hoşuna gidiyordur” ya da Flora’nın “... Anlaşılan iktidarsızsın, git evine çıplak kadın fotoğraflarına bak”.... Her ikisi de Edmund ile yaşamamışken bu önyargıları nereden geliyor? Kaldı ki ilerleyen bölümlerde hem Flora hem de İsaabel’e karşı cinsel çekim hissediyor. Edmund’un adeta herkese yönelebilen bir cinsellik düşkünü hali var, İtalyan kızı ile Roma’ya gitmeye varan. Sapkın diye adlandıramayacağım, ancak cinsel dürtülerin bu kadar baskın ve etik değerlerin yok sayıldığı bir kurguyu seçerken kavramları altüst ediyor belki ama kendi neyi savunuyor?

Semra Kılıçtepe:

Kitap bende polisiye bir kitap okuyormuşum hissi uyandırdı, çok kolay ve merakla okuttu

Ama dili kullanımı hakkında pek birsey diyemeyeceğim ,tabi bir eseri çevirisinden okurken yazarın diline tam hakim olamıyoruz ,ama hic zorlanmadan okunuyor olsada anlatimin icine yeterince girdigim söylenemez.

Kitap okurken konusu gereği yer yer bende rahatsızlık yarattı, belki de genetik olarak geliştirdigimiz ahlak anlayışını çok zorlayan yerler oldu .

Bir de kitabın sonuna kadar hep Edmund,un annesiyle olan sorununu açıklamasını bekledim ama tam olarak anlayabilmiş değilim. Bazi açıklamalar yapıldiyse da evi terk etmesini kabul etsem de hastalığında dahi gelmemesi için daha büyük bir sebep bekledim.

İzmir Grubu

Ar-da Bajar:

Başat karakterler: Edmund, İsaabel, David, Otto, Elsa, Flora, Lidia, Maggie...Romanın şiirsel dili dışında pek ilgimi çeken bir sey olmadı ve benim için başat karakter David’tir ve kız kardeşi Elsa,

Rusyadan yola çıkarak “mecburi bir sürgün” yiyerek soluğunu Otto'nun darmadağın sanat anlayışında alıp ve tek çıkış yolunun bu olduğunu ve başka seçeneklerinin olmadığını ancak bir bedel olarak “Elsa”nın ölümüyle kendine gelen bir ailenin dramı ve bu dramda rol alan “Lidya” ki onun da var olup olmadığı belli olmayan ancak dadıları dedikleri Maggie'ye bırakılan vasiyetle anlıyoruz ve bazen de alilerin bireyleri arasına nifak soktuğunu ve kendisine herkesin hizmet etmesi gerektiğini ve sanki Maggieden hoşlandığını gizliden gizliye bize sezdiğini fark ettim bütün bu darmadağınlığın sebebi kim acaba ?

Sosyalist düşünen bir baba mı? Yoksa her şeyi hizmetinde olmasını istediği anne Lidia mı? İki başat çelişki biri sosyalist diğeri benmekezcil ve çıkarıcı ve iki çelişkinin izdüşümü çocuklarının varaset kavgalarının izdüşümdeki ilişkiler yumağı.

Edmund evden kaçarak ancak kendini bu ilişkilerden kurtarabilmiştir ya da anesinin tahakkümden kendisini kurtarmış fakat kendisi kendisinin tahakkümünde kurtaramamıştır 40 yaşına gelmiş batık bir gemi olarak görür kendisini ve bu evin gelip geçici yolcusu olarak görür “Edmund hiçbir sosyal hayatı olmayan ve hiçbir kıyla konuşmamış ailesine dönerken gördüğü herhangi bir dişi sineği ağzından salyalar akan bir Edmund karakteri ve başkasının kurtuluşu olarak görülen Edmund'u en güzel Floria tarif etmiştir. Fakat Floria karakteri sanki ona biçilen görevler ve verilen ifadeleri çok abartılı geldi bana göre Edmunla ilgili sarf ettiği ifadeler sanki aile içinde bahsedilmiş ve oda onları duyarak edmunun yüzüne vuruyor oysa edmunu hiç görmeyen bir Floria var nasıl oluyorda edmun hakkında bu kadar bilgi sahibi olabiliyor Bir araya gelmeyen Isabel ve Otto dan bunu almış olamaz Edmunla ilgili verdiği ifadeler havada kalmıştır ve romanda çok abartılı ve absürd olarak durmuştur. Edmunun gözlemleri ve onun şiirsel ifade ediliş biçimine hayran kaldım

Ve Isabel kaynanası Lidia ve onun oğlu Otto İsabele yaşattığı acı ve ızdırap ve Otto'nun ilgisizliği ailenin parçalanmasına sebep olmuştur Isabelin yatmayı bir kurtuluş olarak görmesi ve Davidi kurtuluş olarak görmesi kendisinin de yeniden hayata bağlanmasına sebep olmuştur

Otto'dan kendisine kalan hiç bir şeyin olması istememiştir artık ve son noktayı İskoçya'daki ailesinin yanına giderek koymuştur. Ve Isabel, Davidsiz günlerinde Edmunu kendisi için bir kurtuluş olarak görmüştür otto ve ejderha kaynanası ve oymacı eşi arasında çok yalnızdır hayatını viski içerek ve müzik dinleyerek kurtulmaya çalışmaktadır. David karakteri en has karakterdir bana göre Elsa ve David babalarının kendilerine verdikleri elmaslar ve bu elmaslar etrafında geliştirdikleri masalar ve yaşama bağlılıklarını ve ülkelerine duyulan özlemi perçinlemiştir ve ve otto ailesine ELSA'yı kurban vererek ancak bu pislikten kendini kurtarabilmiştir ve giderkende söylediği o ülke ve diline bağlılığını şu cümlelerle ifade etmiştir:*Rusya'nın dışında hiç bir şeyin anlamı yok benim için, sizin diliniz kuru geliyor, donup kalıyor ağzımın içerisinde. Burada insandıışı bir varlık, bir soytarı, bir hiç,, bir oyuncak olarak görüyorum kendimi; ağabeyin isteseydi elinde bir oyuncak haline gelebilirdim anlamsız bomboş bir insan olmaktansa ölmek yeğdir.*

Otto ne yaptığının farkındadır aslında bu şekilde davranmak onun işine gelmiştir annesinin ölümü onun sığınağı ya da sığıntısı olmuştur kendisine bir bahanesi olmuştur ortaçağdan kalma o tuğlalı karanlık sığınak-atölyesinde çıraklarına her türlü cinsel –taciz de denilebilir pedofili de denilebilir- dürtülerini yerine getirebileceği o minik oymacılık sanatında kendisine uşaklık-çıraklık edecek kız-erkek-fark etmez-bulması onun için yeterlidir ve icra ettiği sanatını herseyden üstün tuturak -nihayet Isabelin kuzey sanatından ve Oymacılık sanatından nefret etmesini sağlamıştır ve herkesten uzakta o oyukta fikir üreterek ve işte “ *elimde değil*” “ *e sığınarak*” kendini kurtarmaya sağlamıştır

Figen Uyguner:

İtalyan Kızı, yazarın okuduğum ilk kitabı. Bir solukta okunabilecek bir kitap olduğunu söylemeliyim. Benim için en ilginç tarafı kutsadığımız aileyi tartışmaya açması. Bu ailenin

bildiğimiz ailelerden farklılığı, sırları örtmek yerine açılmasını istekle bekleme. Edmund isteksiz de olsa bu görevi üstleniyor.

Roman anlatıcısı Edmund tam bir ikirciklilik yumağı. Sürekli kendisiyle bir çelişki halinde. Dönmek istiyor, bir türlü dönemiyor, kadınlardan ve cinsellikten uzakmış gibi duruyor ama kadınlarla birlikte olduğunda aklında sürekli cinsellik var. Sorunları çözme potansiyeli taşıyan bir karakter olma özelliğinden çok, tekinsiz bir insan gibi duruyor. Ağabeyi Otto ile arasındaki sıcaklığı yeniden başlatan şeyin ondan yediği yumruk olması da ilginç.

Anne kızın birbirlerine ilişkin tutumları da ilginçti. Galiba ailenin en belirgin özelliği birbirlerine karşı sevgi duymuyor oluşları. Otto ile Edmund arasında olabileceği seziliyor. Onun dışında romanda kayda değer bir duygu hissetmediğimi söylemeliyim.

Karakterler de, mekanlar da birbirinden uzak ve eğretiydi sanki. Belki de yazar bunu yabancılaşmayı anlatmanın bir yolu olarak düşünmüştür. Okur dahil herşey birbirine mesafeliydi. Herkes kendi hayatının izleyicisi gibi duruyordu.

Lydia'nın kişiler üzerinde etkisinin daha derinlikli anlatılmasını bekledim. Ayrıca diğer karakterlerin onca sırları arasında Lydia'nın İtalyan Kızı ile ilişkisi, oldukça sönük bir sır olarak kaldı doğrusu. Sanırım ailede daha konuşulmamış epey şey var!

Bir otarite figürü olarak Lydia sanki onları bir arada tutuyormuş da, o yatağa düşünce işler sarpa sarmış gibi... Ama açıkçası bu bağlantılar çok da açık değil.

Bu kadar derin çatışmalar yaşayan bir ailede miras çatışması yaşanmaması da yadırgatıcıydı. Temel çatışma noktaları, korku (Ottunun şiddetinden) ve cinsellikti. Sanırım bunların karmaşasını en çok yaşayan kişi Floraydı. O da romanda bedensel olarak yaralanan karakterlerden biriydi.

İki ölüm önemli dönüm noktaları oluyor. Lydianın sırların ortaya çıkmasını sağlıyor, Elsanın ise kendi yollarını çizmelerini...

İlginç bulduğum bir diğer nokta ise bütün aşklar biterken, Edmund ve İtalyan Kızının aşkının yeni başlaması.

İsabelin ülkesine dönme kararı, gebe olmasından duyduğu mutluluk ve giderayak Edmunda evlilik teklif etmesi, Flora'nın babası ile yaşamaya başlaması, Edmundun Maggie ile Roma'ya gidecek olması... Her şey çözümlendi mi gerçekten, yoksa yeniden mi başlıyor?

Sevgi Çifter:

İtalyan Kızı, Murdoch'un okuduğum ilk kitabı. Sonunu merak ederek, keyifle okudum. İlk girişte yaratılan atmosferden, gizlerle dolu bir yolculuğa çıktığımı anladım. Yavaş yavaş açılan metin ne okumakta olduğumuzu sezdirerek yoluna devam etti. Bir şeyleri sezdirerek yazması, okuru kitaba dâhil etmesi, 'böyle yazdıysa şöyle bir gelişme olabilir' diyerek (Örn. -Otto'nun delikanlıları- dediğinde eşcinselliği çağrıştırmaması, Edmund ile İsabel arasında geçmişte bir şeyler yaşanmış olabileceğini sezdirmesi gibi... Ancak iki durum da öyle çıkmadı ters köşe) okumayı sağlaması, okurken sürekli merak unsurunu ön planda tutması nedeniyle Iris Murdoch'u sevdim ve tek kitapla yetinmeyip öncelikle Kara Prens'i de okuma listeme aldım.

Kitaba ismini veren İtalyan Kızı ile karşılaşmamız ise sayfa 117'de oldu gerçek anlamda. O zamana kadar Lydia'nın İtalyan kızlarını dadı olarak işe almasının dışında bir bilgimiz olmadı ama İtalyan Kızı adının bu nedenle mi yoksa son İtalyan kız Maggie'nin üstlendiği rolden dolayı mı tercih edildiği konusunda çekimser kaldım.

Romanda insan ilişkilerinin birçok şekline ama özellikle aile içindeki samimiyet/içtenliğe, yasak tutkulara vurgu yapıldığını söyleyebilirim. İçimizden geçenlerle, yapmak istediklerimizle, çeşitli dış baskılar ve kendi karakteristik özelliklerimiz nedeniyle yaptıklarımız ve yapamadıklarımızı gördüm

karakterlerin ilişkilerinde, her insani ilişkide olduğu gibi. Ancak Edmund'un neden ailesini terk ettiği, ziyaret etmediği bir soru olarak kaldı bende. Annenin iki oğlana baskı kurmak, insanları birbirine düşürmek dışında ne yapmış olabileceği de... Hoş bunlar da yeter dedim sonra terk etmeler için... Sonuçta tercihlerimizle yaşıyoruz. Edmund gitmeyi, Otto kalmayı tercih etti. Otto uzaklaşan, Edmund herkes tarafından kurtarıcı olarak kabul gördü ve kendisinden yardım talep etmeyen tek kişi olan Maggie ile birlikte olmayı tercih etti.

Yazarın yaşamının son zamanlarını anlatan Mustafa Bey'in de önerdiği Iris filmini izlemiştim ilk gösterime girdiğinde, Alzheimer'i anlatmasından dolayı. Bir kez daha izledim. Filmin Murdoch'un eşi John Bayley'in yazdığı kitaplardan uyarlanmış olduğunu okuyunca ve Murdoch'un hayatına biraz daha vakıf olunca 'Bayley neden acaba bu kadar ön planda, Iris'in hayatını anlatan bir filmde?' sorusu takıldı aklıma. Filmde Murdoch'un yazınsal yaşamına bir iki metin okuması dışında yer verilmemesi benim açımdan da filmi eksik kıldı. Hayatının anlamı sözcüklerden oluşan bir insanın, sözcüklerini yitirmesi ne kadar acı... (27 Şubat 2020)

Nuray Demirezer Kaya:

Yazarın daha önce kitaplarını okumamıştım. Genellikle bir yazarın sadece tek kitabını okuyarak onu değerlendirmekte güçlük yaşadığım için birkaç kitabını daha okumayı tercih ederim. Bu nedenle Iris Murdoch'un Melekler Zamanı – Ağ – Kara Prens – Rüya sakinleri – İtalyan Kız Kitaplarını okudum. Yazarın kitapları bir polisiye kurgusu olması için içine aşk, dini karıştırması ve sonunu merak ettirerek bir solukta 5 kitabını da okumama neden oldu.

İtalyan Kıza geçmeden önce romanlarından, en çok etkilendiğim çoğu zaman dini sorgulayan felsefi bölümleri ile Melekler Zamanı oldu.

İTALYAN KIZI ROMANI: Yazarın bu romanı Edmund Narraway'ın annesinin ölümünün ardından yıllar sonra çocukluk evine dönmesi ve bu evde yaşanan yasak ilişkiler ve utanç verici sırların öğrenilmesi ile olayların açığa çıkmasını anlatır.

Çocukluk evinde ağabeyi, eşi ve kızı ile eski İtalyan dadı birlikte yaşamakta. Edmund cenaze işlerini halledip derhal geri dönmeyi planlarken bu evde yaşanan yasak ilişkiler ve utanç verici sırlar onu derinden etkiler. Bir süre daha kalmak zorunda kalan Edmund, kendini olayların içinde bulur. Oxford Felsefe mezunu olan yazar, edebiyat ile bunu birleştirmesini bilmiş, okurken klasik best seller bir roman okuduğumu hissettiğim anda araya nasıl felsefi yorumlar katıyorsa orada takılıp bir sürü şey sorgulamak zorunda kalmama sebep oldu.

Mesela Edmund ve Otto ile aile kavramını ,annesi ile ilişkisi veya dadıları (İtalyan KIZ) Oidipus Kompleksi'ni sorguluyor..Edmund'un Oidipus kompleksinden kaçması fikri geliyor ama Otto annesi ile kaldığı için mi sorunlar yaşıyor?

Aile üyeleri arasındaki mutsuzluklar ve her bir karakteri bize sanki karşımızdaymış gibi anlatması ve onları analiz ediş şekli yazarın akıcı anlatımı ile sürükleyici bir roman. Ama ilişkilerde yok artık dediğim bir sürü durum var. Kaldı ki; bu bütün romanlarında aynı akıl almaz ilişki durumları var. Yasak ilişkiler, ensest ilişkiler ve aldatmalar....gibi gibi..

Bunun yanında ,İrish Murdoch'un bütün kitaplarında yasak ilişkiler,sevgi,özgürlük ve din sorgulamaları var. Ayrıca kötülük ve iyilik kavramları üzerinde de çok durmuş .

Beni çok düşündüren kesinlikle Tanrı kavramına inanmaması ama bir o kadar iyilik ve ahlak kavramları üzerinde durması..Dinin işe yaramadığını anlatmaya çalışması ve bunu basit sade aile ilişkilerini anlatan bir roman ile bize ispatlamaya çalışıyor olması çok ilginç geldi. Bir felsefeci olarak bunu yalın bir şekilde anlatmayı mı tercih etti acaba?

İRİS MURDOCH'UN aşk ve dinle ilgili iki felefi görüşü hoşuma gitti paylaşıyorum. Belki de tartışma konusu olur.

1- 'Aşk cinsellikten doğar, ama sevme sürecinde onu aşar (...) cinsellik insanı çok büyük aldanişlara sürükleyen çok karanlık bir güçtür. Bize, anlamadığımız çoğu zaman da istemediğimiz her türlü şeyi yaptırır. Bu sevgiden yola çıkarak, başka insanları gerçekten anlayabileceğimiz, kölece içgüdülerden kurtulabileceğimiz bir dünyaya açılmak bence zor bir iş. Bütün o şeytanlıklar vs. saplantılarımızdan kaynaklanır, bu da aşılması gereken bir şeydir.'

Murdoch, geçmişin düşünce sistemlerinin ve değerler düzeninin yıkıldığı, bireyler arasındaki iletişimin koptuğu 20. yüzyılda bunların yeniden kurulması ve hayata yeni bir anlam kazandırılması için yeni bir ahlak felsefesine, yeni bir felsefeye gerek olduğunu savunmuştur.

2- 'Din dogmalarının, dinsel imgelerle kuralların büyük ölçüde gücünü yitirdiği, metafiziğe karşı çıkan, bilimsel bir çağda yaşıyoruz. Aynı zamanda hem Aydınlanmanın hem Romantizmin hem de Liberal geleneğin mirasçlarıyız. İçinde bulunduğumuz ikilemin öğeleri bunlardır.'

Buket Başaran Akkaya:

Yirminci yüzyılın İngiliz felsefeci ve yazarlarından olan Iris Murdoch, eserlerinde modern insanın iletişimsizlik, yalnızlık ve yabancılaşma sorunlarını ele alıyor.

Yabancılaşmayı Amerikalı filozof Neuhouser, "insanın dış dünya ve kendisiyle olan iletişimde yetersiz veya eksik kalması" olarak tanımlayan söz konusu iletişim eksikliğinin gündelik yaşama yansımalarını şöyle örneklendirir: "Her gün yaşanan bir tema. İnsan aniden kendi hayatının ciddi boyutlarda kendinden uzaklaştığının farkına varır. Bu durumu yaşayan biri, bir zamanlar kendisi için anlamı olan kişilere karşı hiçbir şey hissetmez; onu bir zamanlar heyecanlandıran şeylere karşı ilgisizdir ve fedakârlıklarla sarıldığı projelerin kendisi için artık bir kıymeti yoktur. Toplumsal programlamanın onu sürüklediği, yabancı olduğu bir hayatı yaşar. Sosyal bir rol onu rahatsız eden bir tarzda davranmaya zorladığında bile, yaptığı her şeyin başkalarının beklentilerini karşılama amaçlı olduğunun farkına varır. Veya çaresizce duygusal tepkiler vermek durumunda olduğunu hissettiği anlarda, kendi olmadığının farkına varma ve kendine yabancılaştığını fark etme halidir" Murdoch'a göre sanat, seküler ve Hristiyanlık-sonrası dünyada, iyilik adına hareket etmenin etkin bir aracıdır; dolayısıyla "sanat, bilimin, felsefenin ve dinin yerini alarak, sıradan bir insanın bile hakikate ulaşmasını mümkün kılabilir"

Murdoch, sevgi dolu, sağlıklı iletişimlerin yaşandığı bir dünyanın yaratılmasında, bencilikten kurtulmayı önkoşul kabul eder. Çünkü 'gerçek, özgür ve masum sevgi' korkuyla, acıma duygusuyla veya çekincelerle oluşamaz, bu yüzden, sevilecek insan, kendine özgü bir yaşamı olan bir özne kabul edilerek sevilmelidir. Gerçek sevgide sadakatin önemine değinen yazar, sadakatin "... Sonsuza dek gerçek bir arkadaş olarak kalmanın" anahtarı olduğunu vurgular.*

Otto ve Edmund iki kardeş. Biri taş ustası, diğeri oymacı. Roman, Edmund Narraway'in annesinin ölümünün ardından yıllar sonra çocukluk evine dönmesiyle başlıyor. Aile bireylerinin çoğu Edmund'u bir kurtuluş umudu olarak görüyor. Oysaki Edmund kendisine bile yardım edemeyecek durumdadır. Belki de bu yüzden yalnız bir hayatı seçti. Başlangıçta diktatör bir anne yüzünden dağılmakta olan bir aile varmış gibi görünse de olayların perdesi aralandıkça, Edmund kendini yasak ilişkiler, saklı tutkular ve utanç verici sırlarla örülü bir ağa sapsanmış buluyor.

Kitapta neredeyse her bölümde aileye dair farklı bir sır açığa çıkıyor. Akrabalık ilişkileri o kadar zayıf ki herkesin birbirine farklı bir gözle bakabilmesi muhtemel görünüyor.

Romanı okurken karanlık köhne darmadağınık ve bunaltıcı bir evde geçtiğini hayal ettim. İzlediğim yazarın son yıllarını anlatan film "İRİS" de aynı atmosferin olduğunu gözlemledim. Bu loşluk

roman sonuna kadar kendini hissettiriyor. Bu yüzden yazımın başında Memet Metin Barlık'ın İris Murdoch'un yazarlığı üzerine yazılan makalesinden aldığım notları aktardım.

21 bölümden oluşan roman akıcı bir dilde okuyucuya aktarılıyor. Kimi zaman bir puzzel gibi de hissettiriyor kendini. Bazı olaylar ve olaylara verilen tepkiler uçuk gibi gelse de kitabı okuduktan sonra yazar hakkında yaptığım araştırmalar bu gibi yerlerde kendi adıma sorgulamalar yapmamı sağladı. Romanla yazarın yaşam felsefesi hakkında da bir paralellik kurdum. Felsefeci bir yazar olmasının verdiği (Ki benim felsefe konusundaki yetersizliğimden de kaynaklanabilir) doygunluk beni aman zaman duraksattı. Karakterlerin birbirlerine yönelişleri hep flu kaldı gözümde. En çok da Edmund'un yeğenine eğilimi ikirciklendirdi beni. Zaman zaman Edmundun Aseksüel olabileceğini düşünürken ruhunda farklı kıvılcımlar olduğunu da görüp duraksadım. Edmund gerçekten annesinin otoritesinden mi yoksa bu ailede olan çarpık ilişkilerden mi evi terk etti? Bu soruyu sordum kitabı okurken kendime. Annenin mirasını İtalyan kızına bırakması belki de evlatlarına verdiği bir dersti. Yazar İris Murdoch, İtalyan Kızı romanında sorumluluğu ve özgürlüğü, incinme ve iyileşmeyi aile kavramı üzerinden sorguluyor. Mutsuz bir ailenin karanlık sırlarıyla yüzleşme ve kördüğümünden kurtulma çabasını anlatan sürükleyici bir roman okuduğumu düşünüyorum..

*Memet Metin Barlık'ın İris Murdoch'un yazarlığı üzerine yazılan makalesinden alıntı notlar.

Sema Demirsoy:

Otoriter bir anne ve ruhlari birbirinden farklı iki erkek kardeş masalını okudum.Italyan kızı yani evin dadısı en iyi karakter masalda. Evde çıkan yangın ve Elsa'nin ölümünden sonra ilk defa dostça bir kardeş iletişimi yaşanıyor ikisi arasında.

Sayfa 48..".Bana kalırsa GÜNAH bir çeşit bilinçsizlik,bir çeşit bilgisizliktir."tumcesinden hareketle işlenen günahların kabullenilmesiyle (Meamaxime Culpa-Benim hatamdan dolayı yanlış yaptığımızın bir kabuludur.)sırlarından kurtulan,iyi yonde değişim gösteren bir karakomik aileyi mizahi gözle okudum.

Bu kitap 1964 yılında basılmış.Bu kitaptan hemen sonra 1969 yılında basılan "RUYA SAKINLERI" kitabını okumam çok iyi oldu benim için.1978 yılında basılmış "DENİZ DENİZ"kitabını beş sene önce okumuştum.Bu iki kitap da tüm evrene hakim olan Tanrısal sonsuzluğu hissettiren,iyi ve erdemli düşünceyi,sevgiyi yaymaya çalışan dini,felsefi sorgulamalarıyla yazara hayranlık uyandıran kitaplar....

Rezan Turhan:

Annesinin ölümü ile baba ocağına (!) na gelmek zorunda kalan Edmund' un ayakları geri geri gitmektedir. “ Gelmele budalalık ettim hem de çok” diye düşünür. ”(Sa.11). Karşılaştığı bir yabancının (David Levkin) yardımını ile eve girebilir.

Daha sonra kendisine Lydia denilmesini isteyen anneyi Edmund'un penceresinden tanımaya çalışıyoruz. Çocukları ile değişken, tutarsız bir sevgi yaşayan ve yaşatan anneden çok az söz ediliyor. Birde İsaibel, Ermiş Terasa'nın cehenneminden yola çıkarak ev ortamı ile ilgili şunları söylemektedir. ;” İşte ben bu karanlık dolabın içinde yaşıyorum. Senin sözünü ettiğin o güzel hayattan tüm varlığımla koptum. Artık uyuyarak avuta biliyorum kendimi. Her gece yeniden ölüp diriliyorum. Yoksa çoktan intihar etmiştim.” Sa: 35

Bu ortamdan serbest olan ise cinsel özgürlüktür. İsaibel ve kızı ile aynı kişi ile birlikte olurlar ve birbirinden haberdirlirler. Yine bu ortamda serbest olan ve herkesin yaşadığı şey cinselliktir.

Mehmet Metin Barlık , “İRIS MURDOCH'un ESERLERİNDE MODERN YABANCILAŞMA OLGUSU” isimli çalışmasında bu konuyla ilgili şunları yazıyor: “ Sosyal ve kültürel bağlamını 19.

Yüzyıldan alan MODERNİZM, sanatsal, edebi ve felsefi akımları tanımlayan bir etikettir. “Modernizm yenilenmeyi çağrıştırmakla birlikte uygarlıktan ve dinden uzaklaşarak yalnızlık ve yabancılaşmanın yaşanmasına neden olur diyor.

İris Mordoch, bunu özellikle cinsel alana bu boyutta yansıtarak, vurgulayarak belirtmiş. Bir anlamda CİNSEL DEVRİM olarak da tanımlanan bu ilişkileri felsefi bakış açısıyla değerlendirmiştir. Sonuç ise şunları söylemektedir. “sevgi din olmalıdır.” Okuduğumuz kitaplarda da din adına bir çırpıda ondörtbin insanı öldüren Yahuda bilgisine ulaşınca, bunun doğru bir düşünce olduğunu düşünüyorum.

Nilhan Tuncer:

Otoriter bir annenin varlığıyla babanın etkisinin azaldığı bir ailede büyüyen 2 çocuk, anneden alamadıkları sevgi ve şefkati İtalyan dadılarından almışlar. Bu durum romanda ilk sayfalarda anlaşılmasada sonrasında ailedeki kalıcı yerleri dikkati çeker. Baba etkisinin zayıf olması ise çocuklarda, güven ve sorumluluk duygusunun kişiliklerinde yer etmemesi hayatlarında bir yabancılaşma etkisi yaratır. Sevgi ve ilgi açlığı Otto' da cinsel doyum olarak kendisini gösterirken Edmund da içe kapanma ve kendi huzurlu dünyasını kurma şeklinde yer bulmuştur. Sadece onlarda değil karakterlerin hepsinde sevgisizlik üst noktadadır. Karakterler hayatlarının anlamını trajik bir ölümle bulurlar. Yeni bir varoluşun ilk adımlarını bu şekilde atmaya çalışarak biter roman.

Emel Kadör:

Altı yıldır İngiltere kırsalında yaşayan ailesini görmeyen, annesi Lyda'nın ölüm töreni ve mirası için dönen Edmund 'un dilinden anlatılıyor eser.

Sosyalist, sanatçı ruhlu baba John Narraway, bu özelliklerini karısı Lydia'nın baskın kişiliğiyle giderek kaybeder. Çocukları “dövme”nin bile anne tarafından yapıldığı, ailede çocuklara sevginin İtalyan bakıcılar tarafından gösterildiği ev, annenin hükümranlılığı altında sadece soluk alan birbirlerinden kopuk ama birbirlerine karanlık ilişkilerle bağlı bir yapıya dönüşmüştür.

Edmund; ağabeyi Otto, yengesi İsabel, yeğeni Floara, İtalyan bakıcı Maggi Maria, taş ustası Otto'nun çırağı David Levkin ile kızkardeşi Elsa dışında kimseyi görmez. Gördükleri de onda mutluluk uyandırmaz. Cenazede tabutu taşıyanlar kadardır yasa katılanlar da. İçinde sıkıntılarla, hemen oradan ayrılmayı düşünür. Miras belgesinin bulunmasını bekler.

Bekleme sürecinde Otto'nun atölyede Elsa ile yaşadığını, Flora'nın hamile olduğunu, İsabel'in alkole sığınan çaresiz bir kadına dönüştüğünü görür, Hepsinden her şeyden iğrenir. Flora kürtaj için yardımcı olmasını ister, İsabel ise bir umut Ed'den orada kendileriyle kalmasını. Onlarla konuşurken iki kadına da yakınlık duyar kendisiyle savaşıyor. Kimseye yardım etmeye ve orada kalıp bu hayatlara dokunmaya niyeti yoktur.

Gitmek istedikçe gelişen olaylarla ailenin sırları bir bir gün yüzüne çıkar. Flora bebeğini Maggi'den borç alarak güneye gidip aldırır, amcasına öfke içindedir, bebeğin David'den olduğunu söyler. İsabel ile konuşmak isterken Onun David'le aşk yaşadığını ve Flora'nın durumunu bildiğini öğrenir. Otto'nun kızkardeşi Elsa ile birlikte olduğunu da David bilmektedir. Evde sessizce dolaşan Maggi de her şeyin farkındadır. Onun sırrını da Flora açığa çıkartır. Hepsinden nefret eder.

“Lydia'nın yüzünden hem birbirimizi, hem de kendi kendimizi yıkımlara sürükledik durduk. Maymunlar, örümcekler gibi yaşamaya başladık.” der İsabel Edmund'a.

Edmund “Bana burada kalmak düşerdi; bu düşüncenin etkisiyle birden olduğum yerde duruverdim. Ama yalnız bu değildi, aynı zamanda kalmak istiyordum da. Ben de yavaş yavaş makinanın bir

parçası haline geliyordum.” diye sorgular. “İçinde barındırdığı bütün kötülöklere karşılık, insanın oturmaya doymadığı bir evdi burası.” der kendi keline.

Vasiyet bulunsa hemen gidecektir. Maggi ile geçmişe dönük konuşmalar sırasında ona hiçbir kızla ya da oğlanla birlikte olmadığını itiraf eder Ed. Konuşma sırasında Otto ve Flora da gelir. Büyük bir kavga çıkar. Kavga esnasında ailenin bütün kirli çamaşırları ortaya dökölür, birbirlerine girerler, ayırmak isterken Edmund yaralanır.

Büyük patlamadan sonraki sessizlik içindedir ev. Herkes herkesin her şeyini öğrenmiş ve hepsi gerilimden sonra erinçli bir hale bürünmüştür.

“Ansızın gördüklerimiz bize fazla gelmişti; ölümlölülüğü ve rastlantıyı, davranışlarımızın nerelere varabileceğini, hayatın gerçek özünü bir arada görmüştük. (180)

Vasiyet bulunur her şeyi Maggie’ye bırakmıştır Lydia. Başka yönle evrilir hepsinin yaşamı. kimseye yardım edememiştir ama kendi yaralarının farkına varmıştır. “Yaptığının hayattan kaçmak olduğunu anlamıştım. Hayır, hiçbir şeyi aşmamıştım; bir sözde dindar , bir korkaktan başka bir şey değildim.

Küçük bir yerde, ağır baskı ortamında, sosyal yaşamdan oldukça uzaklaşan ailenin geldikleri noktayı tahmin ettiği için oradan ayrılan Edmund’un da varoluşunu tamamlayamadığını hatta onların bir parçası olduğunu gösteriyor yazar.

Dinsel öğelere göndermeler yapmış yazar. İnsan ilişkilerinin geldiği nokta biçimiyle Sodom ve Gomorra’yı; büyük aile kavgası ve yangın motifleriyle de Tanrının tufanını çağrıştırıyor.

İris Murdoch, kısa romanında; eve dönüşü, ailedeki sırları, yasak ilişkileri, kısıtılmışlık duygusunu, kendinden kaçışı, sorumlulukları, özgürleşmeyi, içimizdeki yaraları, farkındalık olgusunu, gerçeklerle yüzleşme cesaretini, sözde dindarlığı, kadının birey olabilme süreçlerini olayların altına ustaca döşemiş. Varoluşun sancılarını sorgulatıyor okura da.

Yalınlaşmak, kendin olmak, farkında olmak ve özgürleşerek “beni” var etmek, işte özü bu yaşamın. Kadın ağırlıklı kişilerle kurgulanmış eser. Sonundaki “elma” yeme ironisi ile kadının önemine vurgu yapmış diye düşündüm.

Dili akıcı, kurgusu sürprizlerle örölü İtalyan Kızı fazlalıklardan arınmış felsefi dokundurmalar içeren bir eser.

Sema Çamlı:

Hızla, ilgiyle okuduğum bir kitap oldu. Butun karakterlerin hemen aynı ağırlıkta olduğunu düşündüğüm romanda İtalyan kızının neden romana isim verdiğini anlamadım. Bir ailede bu kadar mı sır olur? yüzeysel bakılınca gazetelerin üçüncü sayfa haberleri gibi olaylar ard-arda sıralanmış, bazılarını kabul edemiyoruz (yegene karşı amcanın duyguları)

Iris Murdock ı bu sırların altındaki felsefesiyle anlamak gerekir ki sınırlı felsefe bilgim beni zorladı. Sizlerin görüşleri aydınlatacak.

Iris filmi de izledim. Çok iyi oyunculuklar ama film olarak beğenmemekle beraber Alzheimer in bendeki izleri nedeniyle huzunlenerek izledim. Beş yıl sürecinde annemin nasıl başka biri olduğuna tanık olmak, Iris in bakışlarında annemi hatırlamak ...

Öznur İlhan:

Annesi Lydia.nın cenazesinin başında duran Edmund “Ne sevgi, ne acıma, ne de üzüntüydü bu, korkuya benzer bir şeydi. Aslında Lydia' dan hiç bir zaman yakamı kurtaramamıştım. Benliğimi sarmış, varlığımın derinliklerine inmişti, onun bulunduğu yer karanlık bir cehenneme dönerdi.

Belki de kendime duyduğum saygısızlığı Lydia. Ondan nefret ettiğim bile söylenemezdi, ancak bir başkasının boyunduruğuna girenler anlayabilirdi bunu” diyerek anlatıyor annesi ile ilişkisini. Lydia sevgisini çocukları üzerinde egemenlik kurmak için kullanan egosu çok güçlü bir kadındır. Edmund kaçarak kurtulmaya çalışır, Otto kalır .

Otto, İsabel, Flora, David, Elsa, Maggie hepsi de mutsuz. Mutsuzluktan kurtulmak için karşılımları çıkan ilk insana sarılırlar. Kurdukları sevgisiz derinlikten yoksun neredeyse sadece cinsel birliktelik üzerinden tarif edilen, gizli kapaklı yaşanan ama herkesin her şeyi bildiği ,bildiklerini de gizlediği iki yüzlü samimiyetsiz ilişkiler mutsuzluklarını gidermek şöyle dursun onları kendilerine yabancılaştırır, giderek ahlaki sorunlara dönüşürler. Her biri farkındadır durumun ama kurtulmak için yol gösterici-yardımcı beklerler. Umutları dışarıdan gelen Edmund olur. Ancak onun hiç kimse için yapabileceği bir şey yoktur. Zaten hiç birine değer de vermez. Varsa, mirastan payını alıp kendi mutsuzluğuna dönmektir bütün istediği.

Peş peşe gelişen olaylarla bütün sırlar açığa çıkar, masum kimse yoktur. “ Kafasının içi anılarla dolu,... kendinin olmayan anılan bile hatırlayan. Kendini başkalarının yerine, acı çekenlerin, ölenlerin yerine koyan , bu yüzden yüreğini bir türlü avutamayan” Elsa'nın ölümü her birini kendi ile yüzleştirir. neredeyse bir aydınlanma yaşayıp seçim yaparlar. Flora babası ile, İsabel doğacak bebeği ile, Maggi Edmund ile Davit dönmeye çalıştığı ülkesi ile mutlu ya da belki iyi insanlar olacaklardır.

“ Sanki ansızın çok yüksek bir kuleye eriştiğimizi görmek için başlarımızı kaldırmıştık, iki ad aramızda tuhaf bir beraberlik yaratmıştı. «Elsa ölünce herkes kendini bırakıp koyverdi mi demek istiyorsun?» diye sordum. «Evet. Ama Elsa'nın ölümü belki de bizi yeniden kendimiz yaptı. Bir an için öldük, sonra olanca varlığımızla çıkıverdik ortaya.

Feride Cihan Gökten,:

İlk defa pdf formatı ile bir kitap okuyorum. Kitap o kadar sürükleyici ki yani hiç sıkılmadan ve çarçabuk akıcı bir şekilde kendini okutturdu. Bir İtalyan ailesinin iç çatışmalarını ve belki de bu çatışmalardan silkinirken bir parça hatta tama yakın dağıldığını anlatıyor.

Kitap ne kadar güzel akıyor rahat okunuyor diyorum ama yine de bazı cümleleri anlamlandırmakta zorlandım. İlişkilerin hepsini anlamlandırmak bazen olanaksız olabilir tabii ki. Aynen hayattaki gibi. İtalyan Kızı Maggy ailenin hayatında çok önemli. Çünkü aile oldukça patolojik ve kırılğan.. belki de Maggy olmasaydı daha da berbat bir halde olabilirlerdi diye düşündüm kitabın sonunda. Ailenin patolojisi de annelerinin narsist ve bencil olmasına bağlanmış. Sevgisiz bir aile kısaca.

Edebi bir metin. Tanımlamalar çok güzel. Dil çok akıcı. İçinde felsefi bilgiler barındırdığından osa gerek belki iyice bir didikleme. Tüm aile fertlerini tek tek konuşmayı gerektiriyor. Yani bu anlatımın altında daha da derin bir metin var zannedersem.

Nuray Turhan:

Annesinin zorbalık derecesindeki buyarganlıklarından kaçan Edmund altı yıl sonra onun cenaze törenine katılmak için geri dönüyor. Yaşadıkları ahlak sınırlarını zorlayan ilişkiler ile darmadağın olmuş ailesinin yaralarını iyileştirecek güçten yoksun olan Edmund bütün yaptığının hayattan kaçmak olduğunu farkedip asıl kendi yaralarını görmeye başlıyor. Floranın dediği gibi kötürüm bir hayata sahip olduğunu düşünen Edmund yaşama ve sevgiye yabancılaşmış olarak çözümü onu yetiştiren kadın olan İtalyan kızına sığınmakta buluyor.

Ozgürlük, sorumluluk, sevgi gibi konuları ve bunların olabilme koşullarını bana düşündürten akıcı bir dille yazılmış cabuk okunan bir romandı.

Havva Seymen:

Kadınların genelde anneyle problemleri vardır. Hayatımızı ilk ve asıl şekillendiren kişidir. Burada erkek karakterin neler hissettiğini görüyoruz. İris Murdoch' un kitabı yazdığı yıllar modernitenin, cinsel devrimlerin olduğu yıllar. Yaşamlarına zamanın getirdiği yeniliklerin yanı sıra iletişimde ve kendimiz olmamızda sorunlar getirmiş. Bu da iletişimde karışıklıklar ortaya çıkarmış. Eserdeki kişiler ve aile bireyleri arasındaki ilişki modelleri eski dinsel yaklaşımlarda ki ' değerler sistemi' nin yozlaştığını gösteriyor. Bana her bölümde ortaya çıkan 'kim kimle beraber' durumu abartı geldi. Sonunda bir hesaplaşma var. İlgimi çeken alıntılar:

" Mutsuz kadınları, bilmedikleri bir belanın ardından koştuktan da, bildikleri belaya katlanmaya zorlayan birçok neden vardır herhalde."

" Kendi varlığımla yetinerek acı çekmeyi yeğ tutuyorsun."

" İnsan, kendi aklının tutsağı olabilir."

" Ben kimsenin yarasını iyi edemem. Senin yaralarını ne ben iyi edebilirim ne de bir başkası."

" Acıların değil, gerçeğin ardında koşuyor insan; oysa gerçek akıllara sığmaz bir acı."

" Ruhu değiştiren cezalandırma değil, ölümü kabullenmesi. Tabii bunu hoş görececek bir din yoktur."

" Aslında hayatın kendisi haksız olan."

" Varlığımızı ancak orada gerçekleştirebiliyoruz. İnsanlar bir tek orada yüreğimin dilini konuşuyor."

" Onsuz edemediğimiz tek şey özgürlüktür."

"Yüreğin derinliklerine pazarlık edilmez."

" Başka insanların yarasını iyileştirecek güçten yoksundum, fakat bu arada kendi yaralarının farkına varmıştır. Hep hayatın ötesine geçtiğini, hayatı

aştığını sanmış, oysa sonunda bütün yaptığının hayattan kaçmak olduğunu anlamıştım."

" Şimdiye kadar kendi hayatım değildi yaşadığım."

Ayla Demir:

Merhaba, İtalyan Kızı(Iris Murdoch) yazarın okuduğum ilk kitabı. Kitap dilini anlaşılır ve sürükleyici buldum, kısa sürede bitirdim. Kitapta sadece birkaç paragrafı tekrar okumam gerekti gözümde canlandırmam için. Olayları anlatan Edmond olduğu halde baş karakter bence annesi. Baskın karakterde olan annenin tüm ailenin yapısını etkilemesi. İki erkek çocuğunun kişilikleri, cinsel kimlikleri üzerindeki etkileri gözleniyor. Biraz cinsel tercihleri fazla işlenmiş kitapta ve bunun üzerine kurulu olduğunu düşünüyorum. Kitabın isminden dolayı İtalyan Kızı Maggy nin ne zaman öne çıkacağını bekleyerek sayfaları okudum. Roman sonucunda ailede herkes sorunlarını çözümünü görüyorlar. Lydia nın yangından çok korktuğu belirtiliyor, ama öldükten sonra cenaze töreninde yakılması ve tüm ailedeki sorunların bir yangın sonunda çözüme ulaşması dikkatimi çekti. Kitaptan not aldığım cümle ise: Mutsuz kadınları bilmedikleri bir belanın ardından koştuktansa, bildikleri bir belaya katlanmaya zorlayan birçok neden vardır herhalde.

Mustafa Sütlaş:

her zamanki gibi neden bu kitabı seçtiğimden başlayayım:

jeanette winterson'u okurken, benzer özelliklere sahip ama ondan daha eski / yaşlı bir önemli yazar olan iris murdoch'u daha önce neden okumadığımızı kendi kendime sordum. daha önce hiç bir kitabını okumasam da bu önemli yazarı, muhtemelen pek çoğunuzun da seyrettiği "iris" filmiyle biliyordum.

o sırada biyografisini ve ona dair bazı yazıları okuyunca bu yazarı da sıraya koymamız ve mutlaka okumamız gerektiğini düşündüm. hangi kitabını okursak daha iyi olur diye düşündüm. daha önce aldığım "deniz deniz" okunmak için kütüphanemin ön sıralarında sıra bekliyordu. ayrıca e-kitap olarak da iki üç kitabı daha vardı. ama ben "italyan kızı"nı yeğledim. nedeni ise öncelikle diğerlerine göre daha kısa olması ve kolay okunabilirliğini hissetmemdi. sonra da jeanette winterson'un "tek meyve portakal değildir" romanında olduğu gibi baskın bir "anne" ve bu kez onların yetiştirdiği erkek çocuklarla ilgili bir roman olduğunu öğrenmemdi. "deniz, deniz"e bir daha baktım. orada yaşlı bir adamın son dönemlerindeki yaşamı ve ilişkisinin anlatıldığını öğrendim. bir yazarın aslında ilk romanı olan "ağ" ise daha karmaşık ilişkilerin söz konusu olduğu bir grup insanı anlatıyordu.

"italyan kızı"

1964 yılında yayınlanan bu roman iris murdoch'un altıncı kurgusal yapıtı. romanda birbirini uzun süredir görmeyen ve epey kopuk yaşayan iki erkek kardeşin (otto ve edmund), ölen annelerinin(lydia) ardından, ona yönelik son görevleri sırasında yaptıklarını, yaşadıklarını ve daha uzakta olup bu amaçla ana evine dönen edmund'un tanık olduklarını bir dizi küçük ama yaşamsal olayı ele alarak anlatıyor.

bu iki kardeşin hem kendileriyle, hem birbirleriyle hem de onlardan birinin eşi (isabel) ve kızının(flora) her ikisiyle ilişkisi sergileniyor. bir de eskiden beri orada olan ev içi çalışan ya da ailenin yardımcısı (maggie) ve otto'dan mesleğini öğrenmeye gelen iki başka kardeş (david ve elsa levkin) var. romanın bütünü bir tür kapalı toplum oluşturan bu kişilerin arasındaki ilişkileri çerçevesinde ele alınıyor ve bu ilişkilerdeki kimi aykırılıklar, ve çatışmalar tartışılıyor. başka bir deyişle dar bir çevresi olan bir aile hikâyesi. belki de "aile olamamışların hikâyesi" demek daha doğru.

bu noktada romanın iki önemli izleğinden birisi annenin ve çok daha silik bir biçimde anlatılan babanın çocuklarının gelişmelerini şekillendirmeleri ve etkilemeleri, diğeri ise "cinsellik olgusu". bu iki olgu hem bireylerin yaşantılarındaki yer hem de felsefi bağlarıyla ortaya konuluyor, değer ve etkileşimlerinin okur tarafından tartışılması isteniyor.

murdoch'un aynı zamanda bir felsefeci olarak yöneldiği iki temel konunun "ahlâk ve iyilik" olduğunu biliyoruz. bir felsefeci olarak bu konuları ele aldığını, üzerinde düşündüğünü ve yazdığını biliyoruz. "aile" bu temel konuların tartışılması için iyi bir düzlem ve platformdur. hem doğrudan ilişkilerin bu kavramların oluşması ve şekillenmesini sağlar, hem de onların pratik anlamda öğrenilmesine imkân tanır. dieğr yandan buradaki aykırılıklar, yanlışlar ve sapkınlıkları da ortaya koyabilecek uygun bir yaşam bir yaşam birimidir. buradan yola çıkarak aslında toplumsal yapının "ne"liği ve onun içindeki "ahlâk ve iyilik" olgusu da tartışılabilir. gerçekten de pek çok felsefeci ve sosyolog hemen hemen yaşamın tüm alanlarına dair tartışmaları sırasında aileyi de ele almışlar ve bu kurumun diğer toplumsal kurumlarla ilişkilerini ortaya koymuşlar bir takım çıkarımlarda bulunmuşlardır. michael haneke'nin filmlerinin değerlendirildiği bir kitapta bernal aydın engels'e atı yaparak şöyle diyor:

<< marksist kurama göre tekeşli evlilik, sıklıkla iddia edildiği gibi cinsel aşkın ya da arzusunun değil, özel mülkiyelin ve dolayısıyla da ekonomik ilişkilerin bir sonucu olarak doğmuştur. aile içinde erkek egemenliğinin söz konusu olduğu tekeşli evliliğin temel amacı, yalnızca belli bir babadan olan ve bu babanın servetinin kendilerine kalacağı çocukların doğmasıdır. tam da bu nedenle karı-koca evliliği şeklinde biçimlenen tekeşli evlilikte cinslerarası bir eşitlikten asla söz edilemez ve kadının, erkeğe tabi olması bu evliliğin temel koşuludur. bu nedenle tekeşli evlilikle oluşan aile, karı-koca arasındaki uzlaşmaz karşıtıklada çelişkileri içinde barındırır. bu yönüyle de modern aile, modern toplumun karşıtıklada çelişkilerinin bir minyatürü haline gelir. "öyleyse karı koca ailesinde sınıflara bölünmüş toplumun, uygarlığın başlarından beri, çözebilme ya da üstesinden gelebilme başarısını göstererneden içinde devinip durduğu karşıtlık ve çelişkilerin indirgenmiş bir imgesine sahip bulunuyoruz" (engels, 2003, s.66).>>

bununla birlikte "aile" onun son dönemini anlatan "iris" filminde de belirgin bir şekilde gösterildiği üzere çok önemli yapılardan birisidir ve iris murdoch sonradan ayrılrsa da, bir dönem komünist parti üyesi olan, ancak yine de sola ve sol düşünceye meyilli bir yazardır. yukarıda engels'in tanımından anlaşılacağı üzere ana akım sol düşünce ailenin gerçek yerini tanımlar, iktidarın ve erkin oluşumunun en küçük ve temel unsuru olarak kabul eder. keza yine 68 hareketleri sırasında daha açık bir şekilde gündeme gelen bireysel özgürlüklerin cinsel edimle özdeşleştirilmesi ve açık ilişkinin daha serbest biçimde gündeme gelmesi, her ne kadar aynı tarafta olsa ve kendi bireysel yaşamında tam da böyle davranrsa da murdoch'un bunun aile içinde yaşanması gerektiği yolundaki düşüncesi ile çelişir ve çatışır.

bu romanda aile ve mutluluk olgusu tartışılırken özgür ve açık ilişkilerin, seksin ve kösnüllüğün aile kurumunu ve bu kurum içindeki ilişkileri nasıl olumsuz etkilediği ortaya konuluyor.

freudyen çözümleme

burada tam da bu temaları etkileyen aile içindeki bir başka unsur, ana-oğul/baba-kız ilişkisi ve bunları belirleyen unsurlar bu kez psikolojik düzlemle ele alınıyor ve evde çalışan 'italyan kız' maggie üzerinden tartışmaya açılıyor. maggie'nin romanda iki farklı işlevi var.

bunlardan birisi her şeyin göreni bileni, sırdaşı hatta şekillendireni olarak lydia'nın bir sureti olması, diğeri de yazarın özdeşleştiği bir konumda olması. her ne kadar anlatıcı edmund olsa da o aslında hem düşünsel bağlamda, hem de pratik uygulama itibarıyla sürecin belirleyicisi. maggie baskınlığı çok belirgin hissedilmeyen ama her şeyi belirleyen bir orkestra şefi, ya da yönetici konumunda sunulmuş. dahası o bu erki çok iyi bir şekilde kullanıyor ve hikâyenin sonunu dolayısıyla murdoch'un benimseyip önerdiği düşüncenin bir anlamda şekillendireni ve uygulayıcısı oluyor. bu bağlamda bakılırsa aslında onun özdeşliği de annesidir ve bir "yerine koyma/ikame etme" göreviyle yükümlü gibidir. annenin varlığı somut olarak bırakılan miras metaforuyla da ifade edilmektedir ve mirası ona geçerek son sözü söylemiştir. burada miras sadece maddi varlık değil, lydia'nın sahip olduğu her şeydir. tabi anne ile oğullar arasındaki ilişki de bu kez en azından birisinin aracılığı ve tutumuyla o yerine koyma eylemini benimseyerek pekişir. burada erkek çocuğun anneye olan ilişkisini şekillendiren oedipus kompleksinin gereği bu ilişki ile vurgulanmış olur.

tabii burada alt metinde benim gördüğüm ve hissettiğim iki olguyla daha örtüşmektedir. italyan kız'ın anneye ilişkisinin biçimi de biraz farklıdır, aslında bir "kadın-kadın ilişkisi" söz konusudur. ama italyan kız bir lezbiyen değildir bana göre. asıl figür erkek bir görünürlük ve sertliği tüm yaşamında var eden annedir. dolayısıyla burada bir "eş-cinsel" ilişki söz konusu değildir, en azından kendi konumlarına göre böyledir. babaya daha çok benzediğini düşündüğümüz oğul edmund da pasif ve biraz da "kırık" bir erkek olarak ortaya konulmuştur. somut kriz anlarında belirleyici olamayan, pasif, geç karar veren ve kararını uygulama noktasında çekingen bir karakterdir ve o annenin ölümünden sonra erkeklige doğru daha ciddi ve kesin bir adım atarken aslında annesine de kavuşmuş olacaktır. başka bir deyişle burada bu üçlü ilişki eksik yerlerini birbirleriyle kapatarak tümleşmiş bütünleşmiş olmaktadır.

romanda dikkâtimi çeken bir başka önemli konu da sovyet karşıtlığı ve yahudilere yönelik tutumun tartışılmasıdır. burada hem komünizm belirli insani unsurlar itibarıyla eleştirilmekte, hem de yahudilere yönelik ingiliz tutumu sergilenmektedir bana göre. bu ikisinin de nefret söylemine yakın bir şekilde ifade edilmesi, dahası elsa'nın isabel'in odasındaki itişme-kakışma sırasında yanarak ölümü, bu ölümün biçimi ve bu sırada flora'nın sözleriyle ortaya konuluyor.

anlatma biçimi ve özellikleri

modern bir konuyu klasik anlatım biçimiyle hiç bir alengirli edebi unsur kullanmadan doğrudan ve basitçe anlatmayı yeğleyen murdoch, benimsediği görsellik ağırlıklı ve öncelikli dil ile adeta bir sinema tretmanı yazar gibi sahne ayrıntılarını ve sözlerle yazmayı benimsemiş. anlatılan sahnelerde gözle görülemeyecek noktalar ise birinci tekil anlatıcı olan edmund'un sesi, kendi algısı ve düşüncesiyle ortaya konulmuş. ancak bu ses hem ayrıntı düzleminde hem de ifade biçimiyle çok sert bir "erkek" karakteri ortaya koymuyor. bunun iris murdoch'un kendi özelliğinin bir yansıması

mı yoksa bu roman için özellikle seçilmiş bir biçim mi bunu ayırtedemedim. dolayısıyla yazarla aynı cinsten olmayan edmund'un sesindeki düzlük ve birkaç ayrıntı dışında cinsini ortaya koymayan yumuşak söyleme biçimi dikkâti çekiyor. burada kadın iris murdoch'un bir parça erkek yanını ortaya çıkararak, edmund'u ise biraz daha kadın tarafına çekerek bir orta noktada buluşarak başarılı şekilde yaptığı söylenebilir.

birkaç maddi hata (çeviriden de kaynaklanıyor olabilir) dışında akıcı, merakı sürekli en üst noktada tutan heyecanlı, cinsellikle ilgili konuları kösnüllüğe düşmeden, adeta sıradanlaştırarak anlatması da okumayı kolaylaştıran yanlarından birisi.

romanın sonunu ise klasik anlatılarda olduğu gibi neredeyse akla gelen tüm sorulara yanıt vererek ortaya koyması da okuru memnun edecek özelliklerinden birisi. bu romanla iris murdoch'u daha yakından tanımak bende diğer romanlarını okuma konusunda bir isteğin oluşmasına da yol açtı. sırada bekleyen "deniz, deniz" ve "kara prens" muhtemelen bu yazardan okuyacağım diğer romanlar olacak.